

2. Богданова Д.Ш. Спортивное тело как объект культурфилософского дискурса / Д.Ш. Богданова // Вестник ЛГУ им. А. С. Пушкина. Том 2. Философия. – 2012. – № 6. – С. 51-58.
3. Витол Э. Интеллектуализация техники – главный вектор современной эволюции / Э. Витол // Philosophy and Cosmology. – Том 12. – 2013. – С. 65-92.
4. Владленова И. Образ человека будущего: социально-философские исследования / И. Владленова // Future Human Image. – Том 2. – 2012. – С. 112-133.
5. Гомілко О. Метафізика тілесності: концепт тіла у філософському дискурсі. – К.: Наук. думка, 2001. – 340 с.
6. Ібрагімов М. Філософія спорту в генезі історико-культурологічних студій та у вітчизняних перспективах / М. Ібрагімов // Філософська думка. – 2014. – №1. – С. 97-110/
7. Ібрагімов М. Філософія спорту: стан та перспективи розвитку / М. Ібрагімов // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2014. – № 1. – С. 93-100.
8. Козачинська В.В. Суб'єкт інформаційного суспільства: «образ тіла», спорт та «виклики» тілесності / В.В. Козачинська // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Науковий журнал. - X.: ХОВНОКУ-ХДАДМ, 2012. – № 5. – С.76-79.
9. Константинов Д.В., Петров С.С. Філософія фізической культури і спорту: перспективи метафізического похода / Д.В. Константинов, С.С. Петров // ОНВ. – 2012. – №3 (109). – С.85-88
10. Култаєва М. Невеличка екскурсія по філософських ландшафтах Петера Слотердайка / М. Култаєва // Філософська думка. – 2014. – № 3. – С. 20-40.
11. Свириденко Д. Феномен віртуальної реальності як інституціональний чинник інформаційного суспільства / Д. Свириденко // Наукові записки КУТЕП: Збірник наукових праць. Серія: філософські науки. Вип. 7 / Редкол. Пазенок В.С. (голова). – К.: КУТЕП, 2010. – С. 197-208.
12. Харунжева М.А. Человеческая телесность и физическая культура: философские аспекты / М.А. Харунжева // Вестник ВятГУ. – 2016. – №2. – С. 25-28.
13. Loy, J. W. & Kenyon, G. S. (eds.) Sport, culture, and society. A reader on the sociology of sport. – London: MacMillan, 1969.
14. Svyrydenko D. Mobility Turn in Contemporary Society as an Educational Challenge / D. Svyrydenko // Future Human Image. – Vol. 3 (6). – 2016. – pp. 102-108.

References

1. Alkemayer T. Sotsyolohyya sporta. Telesnye praktyky sub'ektyvatsyy u samoynstsenyrovky / T. Alkemayer // Lohos – № 3(54). – 2006. – С. 141-146.
2. Bohdanova D.Sh. Sportyvnoe telo kak ob'ekt kul'turfylosofskoho diskursa / D.Sh. Bohdanova // Vestnyk LNU im. A. S. Pushkina. Том 2. Fylosofyya. – 2012. – № 6. – С. 51-58.
3. Vytol Э. Yntellektualyzatsyya tekhnyyky – glavnyy vektor sovremennoy evolyutsyy / Э. Vytol // Philosophy and Cosmology. – Том 12. – 2013. – С. 65-92.
4. Vladlenova Y. Obraz cheloveka budushcheho: sotsyal'no-fylosofskoye yssledovaniya / Y. Vladlenova // Future Human Image. – Том 2. – 2012. – С. 112-133.
5. Homilko O. Metafizyka tilesnosti: kontsept tila u filofs'komu dyskursi. – K.: Nauk. dumka, 2001. – 340 s.
6. Ibrahimov M. Filofsfiya sportu v henezi istoriko-kul'turolohichnykh studiy ta u vitchyznyanykh perspektyvakh / M. Ibrahimov // Filofs'ka dumka. – 2014. – № 1. – С. 97-110/
7. Ibrahimov M. Filofsfiya sportu: stan ta perspektyvy rozvytku / M. Ibrahimov // Teoriya i metodyka fizychnoho vykhovannya i sportu. – 2014. – № 1. – С. 93-100.
8. Kozachyn's'ka V.V. Sub'yekt informatsiynoho suspil'stva: «obraz tila», sport ta «vykyky» tilesnosti / V.V. Kozachyn's'ka // Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu. Naukovyy zhurnal. - Kh.: KhOVNOKU-KhDADM, 2012. – № 5. – С.76-79.
9. Konstantynov D.V., Petrov S.S. Fylosofyya fyzycheskoy kul'tury u sporta: perspektyvy metafyzicheskoho pokhoda / D.V. Konstantynov, S.S. Petrov // ONV. – 2012. – № 3 (109). – С.85-88
10. Kultayeva M. Nevelychka ekskursiya po filofs'kykh landshaftakh Petera Sloterdajka / M. Kultayeva // Filofs'ka dumka. – 2014. – № 3. – С. 20-40.
11. Svyrydenko D. Fenomen virtual'noyi real'nosti yak instytutsional'nyu chynnyk informatsiynoho suspil'stva / D. Svyrydenko //

Naukovi zapysky KUTEP: Zbirnyk naukovykh prats'. Seriya: filofs'ki nauky. Vyp. 7 / Redkol. Pazenok V.S. (holova). – K.: KUTEP, 2010. – С. 197-208.

12. Kharunzheva M.A. Chelovecheskaya telesnost' y fyzycheskaya kul'tura: fylosofskyye aspekty / M.A. Kharunzheva // Vestnyk VyatHU. – 2016. – № 2. – С. 25-28.
13. Loy, J. W. & Kenyon, G. S. (eds.) Sport, culture, and society. A reader on the sociology of sport. – London: MacMillan, 1969.
14. Svyrydenko D. Mobility Turn in Contemporary Society as an Educational Challenge / D. Svyrydenko // Future Human Image. – Vol. 3 (6). – 2016. – pp. 102-108.

Zavalniuk O., Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Theory and Methodology of Physical Education, Faculty of Physical Education and Sports, National Pedagogical University named after M. P. Dragomanov (Ukraine, Kyiv), LanaZav@i.ua

Sport in the context of modern philosophical problems of corporeality

In this article, we will try to outline the range of sports problems associated with the issue of physicality. In our opinion, the argumentation of our appeal to this problem should be strengthened precisely in the context of contemporary socio-cultural challenges. A well-known fact is that corporeality appears as one of the most problematic philosophical constructs of modern philosophy (physicality is reliably investigated within the framework of the problem of postmodern deconstruction, feminist, gender studies, etc.). Consequently, bypassing the problem of corporeality would mean – to distance itself from current problems and research methodologies.

Keywords: sport, problems of corporeality, socio-cultural challenges.

* * *

УДК 796.011

Ібрагімов М. М.,
доктор філософських наук, професор,
Національний університет фізичного виховання
і спорту України (Україна, Київ),
Mikhail-ibragimov@ukr.net

Колядич Е. В.,
абсольвент, Національний університет фізичного
виховання і спорту України (Україна, Київ)

СУПЕРЕЧЛИВІ ТЕНДЕНЦІ ВПЛИВУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

На основі діяльнісного підходу і культурно-антропологічної методології розглядається протилежні позитивні і негативні впливи загальної оздоровчої фізичної культури і спорту високих досягнень на здоров'я людини. Акцентується культурно-історична цінність фізичної культури як сфери суспільної діяльності на життєдіяльність особистості у всіх видах творчості. У сучасних умовах домінування інформаційних технологій фізична культура сприяє збереженню здоров'я людської тілесності, громадській активності і протидії загрозам антропокатастрофи. Йдеться про гуманістичну сутність оздоровчої фізичної культури, яка використовує новітні технології, переосмислюючи і по-новому застосовуючи давні тілесні практики, поєднуючи їх із сучасним стилем життя. Фізична культура у педагогічній практиці є важливим засобом морального виховання підлітків, вироблення у них активної життєвої позиції. Спорт високих досягнень є провідником культурної глобалізації.

Ключові слова: фізична культура, спорт, оздоровчі технології, цінність, здоров'я, рухова активність.

Теоретико-практична проблема полягає у розкритті філософсько-аксіологічної сутності спорту і фізичного виховання, що проєктується, виявляється, конструюється в історичних культурологічних смислах. Щоб відповісти на питання про загальнолюдську життєво-смыслову ціннісну значущість фізичної культури, необхідно стисло розглянути взаємозв'язок культури, філософії та історію духовно-практичної діяльності людей в системі загальнолюдських цінностей Істини, Добра та Краси, які екстраполюються (переносяться) в фізкультурно-спортивному світогляді у вигляді символів **сили, краси і цілісності**, що стимулюють рухову тілесну активність людини.

Гострота проблеми в Україні полягає у тенденції погіршення стану здоров'я молоді, що посилює сумніви в історичних перспективи поповнення рядів спортсменів, що вимагають міцної і досконалої тілесної організації людини. Ситуація ускладнюється тим, що в Україні кожна п'ята народжувана дитина вже має патологічні відхилення. Як показують дослідження за час навчання у школі та вищих навчальних закладах здоров'я дітей, підлітків та молоді ще більше погіршується.

Якщо діти в школу приходять в основному здоровими, то до її закінчення близько 80% страждають різного роду відхиленнями. Причина – інтенсивні психоемоційні, інтелектуальні перевантаження і недооцінка ролі тілесно-фізичного компонента. «Щорку, – пишуть Т. Ю. Круцевич, М. М. Саїнчук, – кількість молодих людей, які займаються фізичною культурою і спортом зменшується. Фізичне виховання посідає одне з останніх місць серед дисциплін за своєю значимістю для старшокласників і не є для них важливим у плані особистісних перспектив» [6, с. 471]. Соціологічні дослідження серед студентів про стан їх здоров'я показує, що 49,8% оцінили його низькими балами від 2,5 до 3, при чому 37,5% нічого не роблять для зміцнення свого здоров'я, лише 16,6% займаються фізичною культурою і спортом, а 25,5% – лікуються і вживають вітаміни напої з лікувальних трав. Більше того на свіжому повітрі від 3 до 6 годин бувають щодня 35,6% опитаних. Спілкуватися з природою люблять всі, але тільки 40% за останній місяць змогли задовольнити в цьому своє бажання. До обливання вранці холодною водою 70,8% студентів ставляться позитивно, але не один з них цього не робить і тільки 2,1% займаються вранішньою гімнастикою [3, с. 18]. У подальшому розвитку організму людини це призводить до поширення захворюваності і підвищення смертності. Її рівень у нашій країні має катастрофічні показники. Так серед людей у віці 35–54 року вона 10–12 разів вище ніж у Західній Європі, а дитяча смертність в Україні найвища в Європі. Висока захворюваність людей у молодому та працездатному віці лягає важким моральним і матеріально-економічним тягарем. За оцінками Світового Банку один втрачений людино-рік через хворобу, інвалідність або передчасну смерть обходиться суспільству в 10 тис. дол. США.

Критичний рівень здоров'я, фізичного розвитку дітей та учнівської молоді відбувається в наслідок зниження рухової активності при зростанні до 72% навчального часу на статичний процес знаходження тіла в одній і тій же позі. Серед інших причин, головними залишаються – інтенсивне впровадження комп'ютерних технологій у повсякденний побут молоді, несприятливі екологічні умови, зростання антисоціальних проявів серед молоді. За стандартами життя України вже 20 років тільки прагне наблизитися до західноєвропейських країн, а от їхні соціальні виразки у вигляді наркоманії (більше 1 млн. чол.), алкоголізації молоді, проституції, токсикоманії, тютюнопаління, ігроманії буйно розквітають в українському суспільстві. У цьому плані Європа вже прийшла в Україну.

Зниження фізичної активності молоді безпосереднім чином відбивається на спортивному русі, яке постійно відчуває не собі зменшення бажаних займатися

олімпійськими видами спорту і збільшення чисельності тих, хто йде в управлінську, обслуговуючу сферу спорту. Серед абітурієнтів до ВНЗО фізкультурного профілю таке співвідношення складає приблизно від 1 до 5 чол.

Інтелектуалізація стає привабливою родзинкою в перспективних соціальних орієнтаціях молоді й виштовхує в своїх особистісних пріоритетах власну фізичну тілесність на другий план. І в той же час вона знову нагадує про себе. Під впливом метаморфози «подвоєної свідомості» – колізії співвідношення світу реального та віртуального, а також всіляких анаболічних стероїдів, алкоголю, наркотиків та ін. усувається контроль *super ego* і на поверхню виходять печерні інстинкти підсвідомості, що виражаються в невмотивоване дію. Всесвітньо відомий кардіолог М. М. Амосов у свій час писав, «людина може довго залишатися здоровою, якщо її поведінку буде спрямовувати не середовище, а розум, ...» [1, с. 179]. Кінцевою метою знань про людину, її можливості та розумного управління своєю життєдіяльністю вчений бачив у тому, «щоб не висіла над людством загроза самознищення в наслідок якоїсь фатальної дурості» [1, с. 4].

Суперечливі у розвитку сучасного спорту тенденції, такі як, популяризація, інтелектуалізація (інформаційна насиченість), комерціалізація і політизація виявляють у собі не тільки прогресивні культурологічні елементи, але й потворні форми морально-тілесної буттєвості людини в світі. Активні пропагандисти краси здорової людської тілесності, її збереження сумлінно досліджують разом з іншими вченими здоров'я в умовах фізичних навантажень і спорту. Професори І. В. Муравов і Є. Г. Булич пишуть, що «сама максимальні навантаження, реалізовані в умовах гранично фізичного та психоемоційного напруження, роблять спорт істинним перетворювачем функцій організму. Можливості організму спортсмена настільки відрізняють його від нетренованої людини, що, здається, вони відносяться до різних біологічних видів» [4, с. 88]. У пошуках найбільш ефективних шляхів тренування спортсменів, вони відзначають великі оздоровчі можливості, які має спорт. При цьому підкреслюють: «Крім того, спорту притаманна здатність суттєво покращувати якість життя людини і сприяти активному довголіттю» [там само].

У той же час вони, як і багато інших вчених, відзначають загрози, які несе в собі спорт для здоров'я фізичного, тілесного організму людини. Випробовуючи його на міцність під час змагань, спортсмен намагається подолати межі своїх фізичних можливостей, гвалтує свій організм, що завжди несе ризик втратити його кращі якості. І. В. Муравов і Є. Г. Булич пишуть: «Якщо раніше, в середині минулого століття смерть спортсмена під час змагань була рідкісною винятковістю, то в останні 10–15 років вона стає закономірністю. Статистичні дані свідчать про те, що смерть спортсменів від серцевих нападів в останні роки набуває епідемічне поширення. Так, за даними національного центру спортивної медицини Італії, де були проаналізовані випадки раптової смерті серед спортсменів за період з 1979 по 2004 рік, смертність серед них у 2–4 рази вище, ніж серед усього населення. Виявилось також, що частота смертності за період 1993–2004 рр. зростає серед спортсменів у 1,5 рази в порівнянні з періодом 1979–1992 рр.» [там само].

Причиною цього є все більший розвиток комерціалізації спорту, де ненажерливі «акули бізнесу» використовують в непристойних цілях досягнення науки в галузі генної інженерії, фармакології, медицини, психології та все більше «удосконалюються» в засобах експлуатації не тільки почуттів глядачів, бажаних отримати радість від спортивних змагань, а й нещадно виснажують фізичні, тілесні і психічні сили спортсмена, спотворюють їх моральне обличчя. Благородство ідеалів спорту вони намагаються замінити первісними фетишами, примітивними ідолами, що жадібно прагнуть наживи, жертвопринесення. Як сьогодні співзвучні слова К. Маркса, на кому викриває виразки капіталістичного прогресу. Він, на його думку, «уподібнюється язичницького ідолу, що п'є кров з утроби убієнних». У цьому сенсі спорт як соціо-культурний, цивілізаційний продукт не тільки звеличує людину в її власних очах, але й оголює існуючі в суспільстві хиби. У «сутінках богів», за словами бурхливого Ф. Ніцше, всі барви світу тьмяніють. Захоплено відгукує про пристрасті, що кипіли в грецькому суспільстві навколо Олімпійських ігор він закликів стандартизованих західноєвропейців до «переоцінки цінностей». В канві сучасних подій Ф. Ніцше виявився б меланхолійним, байдужим, зайвим (Ж. Бодріяр) [10].

Окрилити сучасні ідеали спорту має його гуманістична філософія. Звичайно, неможливо зупинити технічний прогрес, а також вгамувати нечестиві потяги до спорту, які вбачають в ньому спосіб власної наживи, але можливо все таки частково обмежити ненажерливі їх апетити. В цьому необхідне чітке і однозначне поєднання спорту з гуманістично-культурологічною традицією. З позицій сьогодишньої дійсності «спорт» у співвідношенні з культурою в певній мірі є новим, тому що класичне поняття «культура» витіснило спорт за межі свого функціонування [2, с. 81–84]. Спорт, який з позицій власної самодостатності пручався такого стану в культурі, яка ігнорувала його ж, – у той же самий час хотів заради своєї репутації відповідати критеріям тієї концепції культури, яка відмовила йому у визнанні [7, с. 108].

Спорт демонструє не тільки фізично-тілесні якості людини, а і морально-етичні її властивості, а саме: волю до успіху, вміння подолання труднощів, виходу із критичних ситуацій. В спортивному змаганні विकристалізуються кращі сутнісні сили людини: *свобода і творчість*. Гуманістичність спорту полягає в трансценденції для буденної свідомості зразків миролюбства, порядності і прагнення до моральної досконалості, уміння змінювати не тільки умови життя, а й самого себе в них. Але соціальна дійсність така, що поруч з історичною гуманізацією, «олюднення людини людиною», відбувається і зворотній, деформаційний, де гуманістичний процес. Гостроплинні соціальні обставини такі, що людина постійно знаходиться під впливом стресових ситуацій, а вони в свою чергу викликають суспільну депресію, порушують морально-психічний контроль за біологічною цілісністю організму і на поверхню в поведінковому акті молоді людини виходять «печерні інстинкти».

Різною мірою це проявляється і в спортивній діяльності: «в боях без правил», в потворних, далеких від спорту плотських змаганнях, використання в

жіночому спорті притаманних біологічній природі чоловіків видів (важка атлетика, бокс) та вправ, що порушують жіночу привабливість. Скажімо, використання «чоловічих» прийомів у підготовці дівчат-гімнасток, сприяє виробленню в їхньому організмі чоловічого гормону – тестостерону, який спотворює жіночу природу, те що називається гіперандрогенією. Простіше кажучи, перекручене розуміння жіночої емансипації і буквально сприйняття рівності між чоловіками і жінками, порушує природний баланс співвідношення «інь»–«янь» і призводить до помилкового гермофродизму: «маскулізації жінок» і «фемінізації чоловіків». Всьому цьому намагаються знайти моральне виправдання цинічною за своєю суттю вимогою перемоги «за всяку ціну», де ігноруються століттями випробуваний принцип знецінення мети в результаті нелюдських засобів її досягнення. Клич Н. Макіавелі «мета виправдовує засоби!» обернувся в суспільно-історичній практиці численними бідами, і втратами, як до речі це було і в історії розвитку спортивно-фізкультурних рухів, але «гідра жадібності» відроджується знову й знову, показує свою зловісну пастку і в наш час [5, с. 99].

Таким чином, на прикладі спорту високих досягнень поступово починає тьмяніти ореол досконалості і необмежених можливостей людської тілесності. Багато хто говорить про його вимирання (Крістофер Леш). В особі спорту високих досягнень здорова тілесність починає втрачати самоцінність свого буття. На рівні буденної свідомості це проявляється в недооцінці занять фізичною культурою.

Щоб протистояти такому явищу слід зазначити, що у соціально-філософському дискурсі спорт виглядає ірреальним, екзистенціальним феноменом, оскільки наочно демонструє мистецтво тілесного перевтілення, а тому крім науково-логічних визначень, спорт вимагає філософської міфологізації в концепті поєднання основних його категорій – краси людської тілесності, здоров'я і життєздатності.

Спорт ріднить з мистецтвом те, що на соматичному матеріалі свого організму спортсмен створює небачений раніше живий тілесний художній образ. Спорт – це вихід людини за межі своїх можливостей. Це реалізація заповітної мрії людини подолання свого земного існування, сполученого з ризиком смерті. Безстрашність спортсменів під час виступів – це гордий виклик богам, тому жертвність переможців героїзують, прославляють простим природним увінченням, що символізує ореол святості, а також спортсменів підіймають на троїстий п'єдестал почестей, що нібито наближує їх до постатей Богів. Піфагорійська потрійність буття людини, що в спорті демонструється в трьох споріднених місцях, що займають переможці, характеризує з одного боку незаверженість божого творіння, а з іншого боку – прагнення людини до само досконалості, самовиразу, досягненню успіху в житті.

Спортсмен, як актор, постійно складає реальний образ людської цілісності, долаючи існуючі перешкоди на шляху до завершеності. Спортсмен, як скульптор, постійно витончується в створенні краси людської тілесності, стимулюючи розвиток етико-естетичних якостей особистості, емоційно забарвлюючи і захоплюючи своїм тілом погляд оточуючих. У цьому виявляється

феноменологічність тілесності, тобто мистецтво перетворення людини з буденного, доступного, наглядно виразного біологічного виду, в демонічну силу, здатну творити дива. Спортсмен це художник. Для цього педагогам і тренерам необхідно виявити в особистості спортсмена властивий йому талант, «вроджену ідею» (Декарт), божий дар, ту іскру, яка робить індивіда майстром. Не випадково успіхи спортсменів відзначаються званнями «майстер спорту», «майстер спорту міжнародного класу», «заслужений майстер спорту».

Гуманістична трансцендентальність спорту проявляється у яскравому співвідношенні душі і тіла – споконвічної філософської проблеми. Ставлення душі і тіла, після Платона, хвилює філософію всю її історію, є центральним її питанням. Спорт – це реальна спроба вирішення цього конфлікту з метою випробування життєздатності людини, тобто здорової тілесності, здатної долати біль та інші труднощі. У спортивному змаганні відбувається максимальне напруження тілесних властивостей спортсмена: душа нібито «залишає» у цей момент його тіло і утворює разом з іншими учасниками емоційно-духовну атмосферу ігор, чемпіонатів, олімпіад. Спортсмен змагається не лише зі своїм суперником, але і, в першу чергу, із самим собою. Спорт – це боротьба душі і тіла! Спорт – це воля до успіху особистісної самореалізації та самоствердження.

Іншими словами, спорт можна визначити як мистецтво створення і відтворення людської тілесності, що втілюють в образах фізичної культури приховані природою внутрішні потенційні стимули людини в її прагненні до вдосконалення. Основним завданням філософії спорту є теоретичне обґрунтування світоглядних його конкретно-історичних ідеалів.

У тезаріумі нашого дослідження сучасна гуманістична сутність спорту полягає в обґрунтуванні співвідношення тілесності і життєздатності, як екзистенції здоров'я. Гуманізм перестає бути лише абстракцією, коли він поєднується життєвими практичними завданнями. В цьому відношенні гуманістичні ідеали спорту і фізичної культури полягає в здатності живого людського індивідуума до самовираження кращих рис особистості, сенс якої полягає у здатності до подолання перешкод. Спорт вчить цьому, наочно демонструє людині можливість долати біль. Біль і смерть співставні зі здоров'ям і життям. Людина не може бути постійно здоровою і радіти життю, інакше б воно було б безбарвним. Смерть нагадує особистості індивідуума про його швидкоплинність, а тому спорт є філософсько-антропологічною проблемою де спортсмен постійно вирішує питання про те, на якій вівтар покласти своє життя: добра чи зла.

Таким чином людині надано право вибору між підступним комфортом, теплотою домашнього затишку, що загрожує зруйнувати фізичну тілесність зручності, або ж іти на зустріч напрузі фізичних сил, займатися гімнастичними вправами, проводити час на повітрі в спілкуванні з природою. У цьому відношенні термін «життєздатність», синонімічний терміну «життєдіяльність», але не обмежується його сенсом у продовженні довголіття. Він припускає окрім діяльного інтелектуального самоствердження ще й уміння, мужність виживати, долати біль в самих неймовірних умовах. Іван Франко писав, що справа не в тому скільки

жити, а як жити. Смесложиттєві проблематика спорту, фізичної культури розкриває те, що говорив Ф. Ніцше: «Якщо знаєш навіщо жити, то будеш знати і як жити!». Підкреслюючи в наш час соціальну значимість занять фізичною культурою, віце-президент робочої групи ВООЗ з рухової активності І. В. Муравов говорить: «... регулярне фізичне тренування додає не тільки роки до життя, а й життя до років» [8, с. 35].

Інакше кажучи, біль і хвороба нібито «відтіняють» здоров'я, а життєздатність виявляється в умінні перебороти самого себе і болючість своєї тілесною фізичної організації. Біль – це теж життєва здатність до адаптації в різних вікових періодах до змінення внутрішніх і зовнішніх умов. Біль – це благання тіла до душі про допомогу. Тому, щоб лікувати тіло, спочатку необхідно лікувати душу [9, с. 37]. У цьому відношенні духовність людини – це стан, коли про когось або про щось болить і переживає душа. У вмінні переносити біль виявляються моральні якості особистості хворого, який, за словами М. Горького, може перетворювати «зубний біль у світову скорботу» або ж мужньо переносити пов'язані з хворобою позбавлення. Здоров'я в спортивно-філософському дискурсі – це краса і сила людської тілесності здатної відтворювати та вдосконалювати себе в повсякденних і екстремальних і навіть вкрай хворобливих ситуаціях.

Як висновки, що підлягають подальшому теоретичному розвитку, пропонуються наступні положення:

1) філософія спорту повинна концентровано висловити існуючі науково-теоретичні, художньо-образні і філософсько-теологічні думки в обґрунтуванні сучасних Ідеалів спорту, здатних запалити буденну свідомість в її прагненні до пізнання таїнств духовно-тілесного будови людського організму;

2) у площині сучасної спортивної епістемології доцільно було б переакцентувати заангажоване останнім часом слово «фізкультура» на термін «культура фізичної тілесності», який у практиці педагогічного процесу переорієнтував б буденна свідомість вихованців на корисність займатися різними видами фізичних вправ (ігрові, гімнастичні, бігові, стрибкові, металеві та ін.), які представляють красу і зовнішню привабливість їх постви. Враховуючи притаманну молоді амбітність та їх стурбованість модним сексуальним зовнішнім виглядом, пропонується більш активно педалювати термін «культура фізичної тілесності», що більше імпонує б вихованцям, оскільки активізує їх мотивацію у громадському презентації власної особистості.

3) Фізичне виховання і спорт – це шлях до серця людини, в якому жодні вихори цивілізації не можуть погасити вогонь незадоволеності своїм тимчасовим земним перебуванням. Теологія спорту залишає надію, що реалізовується в міфологізації людини. Але спорт і наука не дають вичерпних відповідей про сенс людського існування. Ідеал – це ще й те, чого ніколи в повному обсязі у фізичній реальності бути не може, а тому бунтівний характер людини, – кажучи словами Тараса Шевченка, – ніколи не заспокоїться у відповіді на питання «Чому я не Сокіл, Чому не літаю?», а це означає довічну гуманістичність спорту.

Висновки:

1. Фізична культура і спорт мають гуманістичний зміст і в нинішніх умовах інформаційних технологіях

являються важливим конструктом культурно-цивілізаційного процесу. Вони сприяють зміцненню здоров'я населенню, виступають основною протидією викликам антропокатастрофи.

2. У фізичній культурі і спорті проявляються дві основні протилежні тенденції культурно-історичного розвитку людства: з одного боку, збереження здорової людської тілесності, що знаменує єдність людини і з навколишнім природним світом, а з іншого – творчу активність людини, яка здатна протистояти викликам природних стихій.

3. Гуманістичність спорту високих досягнень полягає у демонстрації під час змагань внутрішніх потенційних та резервних сил людини в її прагненні до фізичної та духовної досконалості, життєвого успіху. Спорт вказує на безмежні можливості людського організму, який здатний під впливом сили волі, моральної стійкості і розумової цілеспрямованості подолати будь-які у життєві труднощі і перешкоди, що стоять на шляху людини.

Список використаних джерел

1. Амосов Н. М. Природа человека / Н. М. Амосов. – К.: Наукова думка, 1983.
2. Барабанова В. Б. Спорт как проекция культурных смыслов / В. Б. Барабанова // Философия права. – 2007. – №2. – С.81–84.
3. Барно О. Фізичне здоров'я молоді – головна проблема держави / О. Барно // Молода спортивна наука України. – 2008. – Т.3. – С.18.
4. Буліч Е., Муравов І. Наука в галузі фізичної культури: від м'язових навантажень до управління функціями організму і зміцнення здоров'я / Елла Буліч, Ігор Муравов // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2012. – №3.
5. Ибрагимов М. М. «Философия спорта»: предмет, структура и проблемы методологии / М. М. Ибрагимов // Актуальные проблемы физической культуры и спорта. – 2010. – №19 (3). – С.99.
6. Круцевич Т. Ю. Значення ціннісних орієнтацій та їх сформованість у галузі фізичної культури у старшокласників / Т. Ю. Круцевич, М. М. Саїнчук // Тези доповідей XIV Міжнародного наукового конгресу «Олімпійський спорт і спорт для всіх» – Київ 5–8 жовтня 2010 р. – К.: НУФВСУ.
7. Лукьяненко В. П. Особенности организации и научно-методического обеспечения предмета «физическая культура» на профильном уровне общего среднего образования / В. П. Лукьяненко, И. А. Глушенко // Парадигма здорового способа життя: духовні та фізичні компоненти: Збірник наук. статей II Між нар. наук.–теорет. конферен. кафедри соц.–гуманітарних дисциплін. – Київ, 19–20 березня 2010. Уклад. Ю. О. Тимошенко. – К.: НУФВСУ. – 2010. – С.108–109.
8. Муравов И. В. Оздоровительные эффекты физической культуры и спорта. – К.: Здоровье, 1989.
9. Нижников С. А. Историко-философские подходы к пониманию здоровья / С. А. Нижников // Философия здоровья. Под ред. Шаталова А. Т. – М.: ИФ РАН, 2001.
10. Цыт. по: Архангельская Н. Меланхолический Ницше. Интервью с Бодрияром Ж. – Режим доступа: <http://bgdrg.narod.ru/bodriar.htm>.

References

1. Amosov N. M. Priroda cheloveka / N. M. Amosov. – K.: Naukova dumka, 1983.
2. Barabanova V. B. Sport kak proekcija kul'turnyh smyslov / V. B. Barabanova // Filosofija prava. – 2007. – №2. – С.81–84.
3. Barno O. Fizychno zdorov'ja molodi – golovna problema derzhavy / O. Barno // Moloda sportyvna nauka Ukraїny. – 2008. – Т.3. – С.18.
4. Bulich E., Muravov I. Nauka v galuzi fizychnoi' kul'tury: vid m'jazovyh navantazhen' do upravlinnja funkcionjamy organizmu i zmicnennja zdorov'ja / Ella Bulich, Igor Muravov // Teorija i metoda fizychnogo vyhovannja i sportu. – 2012. – №3.
5. Ibragimov M. M. «Filosofija sporta»: predmet, struktura i problemy metodologii / M. M. Ibragimov // Aktual'ni problemy fizychnoi' kul'tury i sportu. – 2010. – №19 (3). – С.99.

6. Krucovyh T. Ju. Znachennja cinnisnyh orijentacij ta i'h sformovanist' u galuzi fizychnoi' kul'tury u starshoklasnykiv / T. Ju. Krucovyh, M. M. Sai'nchuk // Tezy dopovidej XIV Mizhnarodnogo naukovogo kongresu «Olimpijs'kyj sport i sport dlja vsih» – Kyїv 5–8 zhovtnja 2010 r. – K.: NUFVSU.

7. Luk'janenko V. P. Osobennosti organizacii i nauchno-metodicheskogo obespechenija predmeta «fizicheskaja kul'tura» na profil'nom urovne obshhego srednego obrazovanija / V. P. Luk'janenko, I. A. Glushhenko // Paradygma zdorovogo sposobu zhyttja: duhovni ta fizychni komponenty: Zbirnyk nauk. statej II Mizh nar. nauk.–teoret. konferen. kafedry soc.–gumanitarnykh dycyplin. – Kyїv, 19–20 bereznja 2010. Uklad. Ju. O. Tymoshenko. – K.: NUFVSU. – 2010. – S.108–109.

8. Muravov I. V. Ozdorovitel'nye jeffekty fizicheskoi kul'tury i sporta. – K.: Zdorov'e, 1989.

9. Nizhnikov S. A. Istoriko-filosofskie podhody k ponimaniju zdorov'ja / S. A. Nizhnikov / Filosofija zdorov'ja. Pod red. Shatalova A. T. – M.: IF RAN, 2001.

10. Цыт. по: Arhangel'skaja N. Melanholiceskij Nicshе. Interv'ju s Bodrijarom Zh. – Rezhim dostupu: <http://bgdrg.narod.ru/bodriar.htm>.

Ibragimov M. M., Doctor of Philosophy, Professor, National University of Physical Education and variety of Ukraine (Ukraine, Kiev), Mikhail-ibragimov@ukr.net

Koliadych E. V., absolutist, National University of Physical Education and variety of Ukraine (Ukraine, Kiev)

Contradictory trends in the influence of physical culture and sport on human health

On the basis of the activity approach and the cultural-anthropological methodology, the opposite positive and negative influences of the general recreational physical culture and sport of the high achievements on human health are considered. The cultural-historical value of physical culture as a sphere of social activity on the vital activity of the individual in all types of creativity is accentuated. In today's conditions of dominance of information technologies, physical culture contributes to the preservation of healthy human solidarity, social activity and counteracts the threats of anthropocaster. This is about the humanistic essence of physical fitness, which uses the latest technology, rethinking and redefining old-fashioned bodily practices, combining them with the modern lifestyle. Physical culture in pedagogical practice is an important means of moral education of adolescents, to develop an active life position in them. The sport of high achievements is a harbinger of cultural globalization.

Keywords: physical culture, sport, health-improving technologies, value, health, motor activity.

* * *

УДК 008:312.421

Климко І. Г.,
пошукувач, Київський національний
університет культури і мистецтв
(Україна, Київ), irinaklimko@ukr.net

КУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ ТУРИЗМУ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОСТІ

Культурні практики в контексті туризму – це «поетика» туристичної діяльності, яка характеризує практику в різних аспектах культуротворчості: етичних, естетичних, мистецьких, прагматичних та ін. Специфічний локус туристичних культурних практик орієнтований на імагінацію туристичної діяльності, її рекламний простір, брендинг, художні адекватії, що дають об'ємний образ світу туризму. Систему культурних практик туризму в контексті глобалізаційних проблем можна розподілити на геополітичні реалії, пов'язані з економічною проблематикою, маркетингом і менеджментом, культурологічні ознаки, пов'язані з структурно-функціональною системою будь-якої діяльності людини. Туризм як цілісність культури завжди є образним відтворенням практик культури, що, з одного боку, є допоміжним аспектом, а, з іншого – найголовнішим продуцентом туристичної діяльності.

Ключові слова: туризм, туристична діяльність, культурні практики туризму, глобалізація, менеджмент, маркетинг.

В контексті ідеологізованому марксизму категорією «практика» позначався широкий контекст діяльності людини як всезагальний обрій або горизонт людського буття. Тобто практика охоплювала всю сферу культури